

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu este de două ori pe săptămâna: joi și Dumineca. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditorul său pe afara la c. r. poste, cu banii gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretiul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. sau pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

Nr. 100. ANULU XVII.

ro provinciale din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratul se plătesc pentru întea ora cu 7. cr. sirul, pentru a doua ora cu 5 1/2. cr. și pentru a treia repartiție cu 3 1/2. cr. v. a.

Sabiu, în 18/30 Decembrie 1869.

Invitare de prenumeratiiune

„Telegrafulu Romanu“.

Apropiandu-se începutul anului 1870, se deschide prin acăstă prenumeratiiune nouă la aceasta săia.

Atragemu atenția onoratului publicu ca în anul urmatoriu, fiindu-sinodu archidiecesanu în primavera și congresu metropolitanu în toamna, „Telegrafulu Romanu“ va fi de interesu deosebitu din aceasta privintia. Elu va fi diuariu celu mai de aproape de lucrările acestoru reprezentantii naționali bisericesci și prin urmare i va fi cu putintia sa aduce mai ingraba de cătu ori care altu diuariu romanescu.

„Telegrafulu Romanu“, va esti că și pâna acum de două ori pe septamana Joi și Dumineca — Pretiul abonamentului e:

Pentru Sabiu pre anu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Transilvania și Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru România și strainătate, pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu întârziu cu trimiterea prenumeratiiunilor.

Adresele ne rogămu a se serie curat, și epistolele de prenumeratiiunea năseptate se tramite francate — adresându-le de dreptul la

Editură „Telegrafului Romanu“
în Sabiu.

Hr. Ztg. nr. 306 sub rubrică „tieră internă“ aduce următoarele:

„Sabiu 27 Decembrie. Scătemu din „Vaterland“ ce apare în Viena, nr. 352 dela 22 Decembrie 1869 urmatorea corespondintia:

„Din Transilvania, 19 Decembrie (La caracteristica certelor naționalitătilor în Transilvania). Sasii se precep de minune să căștigă pentru sine, pre scriitorii straini, dela cari astăpta densii descrieri favorabili despre nația sasă din Transilvania. Ei caletorilor de feliu acesta, cându-caletoresc prin Transilvania, le arata numai părțile cele mai bune ale loru, și se ferescu fără ale arătă și părțile cele slabă, precum spiritul loru cantonal, tendința la exclusivitate și îndestulirea propria, carea în multe privintie se opune progresării loru. Cetățenimea și tierenimea sasăscă, în privintia cunoștințelor și a culturii și departe înaintea celor lalte naționalități ardeleni, și preotii și profesorii evangeliici ai sasilor, de căza de bine sciu sa fie sărbi ospitali și amabili cu strainii. De aceea nu e de mirat, ca d. e. scriitorul englesu Charles Bonner în descrierea ce o face asupra Transilvaniei admira asi de învederă și cu entuziasmu pre sasi, precăndu-pre magiari și secui și tratéza cu o recela ce bate la ochi, iéra pre români chiaru cu desprețiu. Necunoscerea limbii ungurescă și române și impregiurarea ca caletori de acesta se întâlnesc cu deosebire numaf cu sasi, este urmarea, ca și descrierile loru nu suntu cu totulu nepartitiorie.

„Nu demultu a fostu profesorulu Wattenbach din Heidelberg în Transilvania. În Sabiu fu profesorulu acesta fără distinsu. Unu toastu radicatu de densulu la unu banchetu datu în onoarea lui, a provocat jurnalele ungurescă, din cauza că ungurii erau în toastu binisioru iofatis iati că spa-

satori ai nației sasesci, pre căndu din partea ungarăscă li se demuștră, ca nu este nici o nație atât de îndatorată a multiamt. ungurilor și regilor loru, că cea sasăscă.

„Abia a sositu profesorulu Wattenbach a casa, și în o prelegeră în Heidelberg și împartăsesce impresiunile din caletoriu prin Transilvania, în care prelegeră sasii erau tratati cu o predilecție extraordinară, pre căndu pre români din Sachsenland, după unu referat alu „Heidelberger Ztg.“ ii prezenta că pre unu felu de banda de furi și de tezauri. Nenorocirea profesorului a voită insa, că u n u român din Sachsenlandul Transilvaniei sa studieze în Heidelberg drepturile, acesta adeneu vătămatu prin calumniu aruncată asupra nației sele, a publicat în aceea-si săia din Heidelberg unu respus fără moderat, protestându în contra calumnielor profesorului și aretându aventul românilor dela 1848, crearea institutelor celor multe de cultura romanesca în Transilvania și impregiurarea ca studiează atâti junii români la universități nemtiescă, franceșă și italieneșcă.

„Responsul acesta venindu asiă pre neșteptate, l-a scosu pre profesorulu Wattenbach din rostu, incătu a datu o replica stângace de totu, dicendu ea elu a vorbitu numai de români din Sachsenland, nu insa de cei-a-lalti români, pre căndu e lucru cunoscutu, că români din Sachsenland, carii nu au fostu nici odata în referinție iobagescii, se află relativ în o stare mai bună că cei din comitate, ceea ce și din partea sasiloru s-a recunoscutu și accentuatu totu-de-un'a. Descrierea profesorului din Heidelberg asupra românilor din Sachsenland, va face de buna séma rotundă prin diuariile romanescă din Transilvania și de sigura că ea nu va contribui la crescerea unei bune intelegeri între sasi și români. Români au remas în apoi. Dreptatea insa pretinde a recunoșce, că ei în tempul din urma se străduiesc din totu pute-rii spre a înainta în cultura, dezvoltare și în civilizație.

„Fatia cu acestu articulu, dice „Hr. Ztg.“ avemu se observămu, că acesta e déjà alu doilea din „Transilvania“. Condeiul cunoscutu scrie asiă dara si în „Vaterland“!

Ce se atinge de amintitele fapte, trebuie se îndreptămu două presupunerii. Odata, că domnii Bonner și Wattenbach aru fi fostu de sasi căștigati contră românilor, și după aceea numai decătu, că Wattenbach nu au întrebuitu cuvintele acele ce le au raportat după densulu referințele heidelberguesu.

Judele domnu Bechnitu a avutu, la tota intemplarea, dreptu, a pasi contra unei retaciri, înse și densulu și de parere, că sasii au sedusu din adinsu pre inviatatulu profesorulu la supozițiuni false. Tutorulu acestoră trebuie sa contradicem. Boner au petrecutu mai multu tempu cu ungurii și cu români decătu cu sasi (? ! ? Red. „Tel. R.“) Wattenbach se obiciunuea a-si petrece numaf în convorbiri literarie și sociali despre frumetișă naturală a tierei. Se pote, că a fostu vorba de multe ori despre arderi de paduri și surfură de vite; — și e mai probabilu ca dlu Wattenbach a intelese numai pre acei pastori romanescă. De ore ce prelegerile sele se voru tipări, lucrul se pote chia-rișifică. Rivn'a nechiamata a unei persoane ne parta-sie (? Curiosu lucru! cei ce calumnia suntu chia-mali și partasi la calumnia după teoria redactăunei dela „Hr. Ztg.“, iéra de căza cineva nu pote suferi infami'a calumniatoră, dovedesce „rivna nechiamata“! Red. „Tel. Rom.“), care jocă în Vaterland rolul de midilocitoriu, pote numai strică. Se vede intentionea și suntemu indispuși.“

Responsul ce-lu da redactiunea dela „Hrm. Ztg.“ la articululu de mai susu din „Vaterland“ lu potem privi, cugătămu, din tacerea cea pastrata pâna aci, de unu respus la tota afacerea, cu privindia la tota cele ce s-au scrisu în astă materia. Elu e parechi'a cea mai bună la responsul ce-lu da prof. Wattenbach dlu Bechnitu în „Heidelberger Ztg.“ plus o afirmație sarcastică a celor disce de Boner și de Wattenbach despre români. Dara cu minciun'a poti sa dejuni, a une-oria sa si prădiesci, la cina insa nu mai ajungi nici odată.

Totu în acăstă afacere intielegintă rom. din Sabiu au decisu în o conferintă tienuta în 26 Decembrie a. c. a respinge calumnile neintemeiate ale lui Wattenbach și insarcină cu elaborarea conceptului pre vreo căti-va barbatu din sinulu conferintei; se decide mai departe a se face procederea acăstă cunoscută pre calea publicitatiei, că astăndu si inteliginția din alte părți ale tierei despre procederea celei de aici, sa aiba cunoștința despre afacere și de căză voiesce se limiteze. Sub decursulu conferintei s-a decisu tramitera unui telegramu dlu st. jur. I. Bechnitu, prin carele i se exprima recunoștința pentru energi'a și curagiul, ce l-a dovedit cu prilegiul acesta. — Cându voru și găta cei ce au lăsat asupra-si elaborarea prin care sa se respingă calumnile aruncate de dlu prof. Wattenbach asupra românilor, și o alta intrunire se va pronunța asupra-i, nu vomu întărdia a referă despre rezultatul.

Evenimente politice.

Incepem cu înregistrarea duoru sciri din cercuri politice mai inferioare, dara cari pentru noi suntu totu atât de însemnate.

Din alegerile comunali și scauneli în fundulu regescu unele decursera în dilele aceste. Cea despre care scim ce-va mai positivu este cea dela Mădișia. Acolo români se intrunisera cu partidul cea juna a sasiloru și după unu telegramu publicat în „Hr. Ztg.“ victori'a era inca alalta-eri verosimila.

Alta alegere s-a petrecutu totu acum de curențu la Brasovu. Acolo, nu scim din ce motive, preotii și inviatatori de ori-ce categoria se scosera din drepturile cetățeniescă, prin urmare ei nu putura nici alege nici nu putura si ales. Prin procederea acăstă români din Brasovu fura privat de unu numeru considerabil de alegatori arunceti sări nici o vina în categori'a celor . . . ce nu voim a le dice pre nume. La procederea acăstă „constituunale“ a contribuitu, după cum se vede și din o corespondintia dela Brasovu a Albinei nr. 105, și români, cari se consultara în unu comitetu alu densiloru sub presidiulu dlu G. Baritiu.

Cris'a ministeriale pentru Cislaitani'a este amanata. Unele diuarii speră, că preste putința ea va fi si delaturata. Sărtea acestei crise, se afirmă de multe părți, că o va decide senatul imperial prin respusul seu la cuventul de tronu. De căză respusul va fi pentru reformarea constituuniei, atunci majoritatea ministerului nu se va pute susține, ci va trebui sa se retraga.

Ministerulu cislaitanu s'a depopularisat fără multu prin arestarea unor conducători ai lucrătorilor, din cauza că lucratorei in diu'a deschideri senatului imperial au tientu o adunare numerosă sub ceriul liberu și a transis u deputații la ministru președinte, că se cera mai multe imbutătări pentru poporul in genere și in specie pentru lucrători. Unula din conducătorii acestia, a sca-

pașu eu fugă în momentul cându politia voie să-l arresteze din locuința celuia.

Pot că indignația publică, ce se manifestă acum în Vienă în urmă acestor arestări, va avea mai mare influență asupra schimbării ministrului decât memorandele pe care le asternură imperatului ambele părți în care se află astăzi vizu acelu ministeriu.

Dietă Ungariei s-a întreruptă în 23 Dec. v. încrările sele decidiind ale continuă în 14 Ianuarie c. v.

In Franță s-a scimăt acum pâna când mai are să dureze criza ministeriale. Ea va dură pâna la verificarea titlurilor deputaților. Atunci se va decide dacă Ollivier va fi chiamat în adevăr cu compunerea unui cabinet, sau dacă următorul lui Rouher, Forcade dela Roquette va continua și ministru.

In Italia ministeriu e déjà constituuit. Divariile iosa nu-i predici o viață lungă, ci-lu-qualifica de unu ministeriu de cuaſificare, iera cău pentru lungimea viaței sele și dicu ca e nuanță provisoriu.

In Spania nu are inca rege. A cantat pre la multe corti, a cercat la multi principi, inse inca nimenea nu s-a aflat la gala spre a primi a-si punere corona regală din Spania pre cresco. In vecinătatea ei in Lissabona fostu deunedile miseri republicane. Regele s-a vediut nevoită a-si parasi capitală pre ore care tempu, pâna se voru mai domosi spiritele.

Dietă Ungariei.

In siedintă casei repr. din 18 Dec. anunță presedintele, după autenticarea protocolului, petițiile incuse. Se predau unele petiții, și apoi răgă presedintele casă, se bine-voiescă a desbată petițiile urgente în o siedintă mai aproape.

Se primesc.

E. Szenthápli face ministrului de comunicare urmatoreea interpellare :

1) De ce nu se ocupă posturile vacante cu unguri?

2) Are min. intenția a consideră fișii patrei mai mult la denumirile viitorie? Impulsul la interpellare i-a datu strainii cei multi, cari ocupă posturi în min. de comunicare.

I. Hodosiu interpelă pre min. de comunicare : De ce nu se însemnă la numerarea poporului naționalitatea? Si luă-se-voru dispuseni că sa se însemne?

E. Ivánka face două interpellări. 1) Cătra min. de justiția : Cându va propune casei proiectele de lege privitorie la delictele și crimele comise de militari, și la competenția judecătorilor acelor? 2) Cătra min. de apărare tineri : Este deosebită dispuștiunea legii de înarmare, în puterea cărei barbatul trecut de 32 de ani e liberu de serviciul activu militar, și asupra locuitorilor confiniului militar?

C. Tisza, observându că astăzi are să se incepe desbaterea bugetului, doresc că prezenta rea bugetului să nu se mai întârdie, și recomanda unu proiect, care ordina ca regimul să propuna casei bugetul completu în patriarul primu din anul premergătoriu, și dacă dietă în tempu astăzi nu tiene siedintă, atunci terminul să se prelungescă celu multu pâna la 1 Sept. Vorbitořiul pretinde, că proiectul să se tipărească și să se pună la ordinea dilei.

A. Szalay și V. Latinovits predau unu proiect de rezoluție, prin care ceru că siedintele din caușa serbatorilor să se suspindă dela 23 Dec. pâna în 10 Ian. 1870.

Proiectul se va tipări și pună la ordinea dilei. Zs. Sédényi doresc că curendu să se desbată proiectul lui Szalay și Latinovits.

Se cetește și primesc definitiv proiectele desbatute în siedintă de ieri.

Referentul comisiei de imunitate, P. Hoffmann referă despre petiția procurorului ce cere permisiunea spre intentă procesului lui Romanu pentru unu articlu apărutu în „Federatiunea“ în 18 Ianuie.

Comisia recomanda reieșirea petiției, căci acelu articulu l-a scrisu A. Domocosiu, nu Romano.

C. Autz referă proiectul de lege privitor la pensiunarea fostelor organe centralistice guvernamentale.

In 19 Dec. a tinență casă deputaților o siedintă foarte scurtă. La ordinea dilei a fostu dōne proiecte propuse de Szalay și Latinovits.

Proiectul primu, cu referinția la conserierea indemnitației regimului, se predă secțiunilor spre desbatere. Alu doilea proiect privitor la prorogarea dietei remane nedesbatutu pâna se va permuta proiectul de indemnitate în secțiuni.

Interpellare deputatului Dr. Iosefu Hodosiu.

facuta în siedintă dela 18 Dec. a camerei reprezentantilor.

Onorabilă camera! Mi pare reu că nu e de facia duu ministrul de agricultura, industria și co-merç, pentru că viu sa-i facu o interpellare, la care a-siu fi dorită că se-mi respunda cău să-ru potă mai curență, fiindu că lucrul insu-si este urgențu. Interpellare mea se referește la cata-grafia său cumu-i dicem la numerarea poporului. Domnia-Vostra dloru ve ve-li aduce aminte, că în Ionă lui Iuliu anul curentu s-a votat articolul III. de lege, prin care s-a ordinat în totă tierra conseriere său numerare generală a poporului. Cu execuția acestui articol de lege s-a insarcinat ministrul de interne, ministrul pentru apărarea tineri, și mai alesu ministrul de agricultura, industria și comerç, acestuia s-a impus a stabili modalitatea pentru numerarea poporului și a da instrucțiunile necesare. Dlu ministrul a si respunsu acestei insarcinări intru statu, în cău a emis o multime de instructiuni, tabele, și formularie. Daru, după opinia mea, a omiso lucrul celu mai esențialu, săra de care ori-ce statistica este manca, și fără de care ori-ce numerare de popor n'are basană scientifică, nici politica, nici naționale. Dlu ministrul de agricultura, industria și comerç împreună cu ministrul de interne, prin ordinare dela 23 Ianuie a. c. nr. 12876, a comunicat comitatelor și districtelor o instructiune, în care la punctul 16 se enumera acele diverse relații speciale care suntu de a se însemnă la numerarea poporului. Aceste suntu după propriile cuvinte ale instructiunii : nu mă le locuitorului, genul, etatea, religiunea, starea familială, chiamarea său ocupatiunea, locul nașterii, competenția, prezentu său absentu, și ceteri și eu scrie. Atâtă și nu mai multu. Dupa mine inse, atâtă nu este de ajunsu, ci între diversele relații speciale este de a se însemnă și naționalitatea a locuitorilor. Nu este iertat, dloru, se lipsescă acelă din nici o statistică. Séu veți dice, că acolo în cea tierra unde suntu mai multe națiuni, unde este și lege despre naționalități, buna ori rea cum e, acolo nu este de trebuința a se numera acelora națiuni? Séu dlu ministrul prin catagrafia sea voiesc se arete Europei civilisate, că în Ungaria suntu numai unguri? și milioanele de români și slavi vră se le ignoreze? Io nu scu ce va potă ajunge prin acelă dlu ministrul; atâlă scu că numerarea poporului asié precum a ordinat-o să se facă, nu va ajunge nimică, ci vomu simțim daună și spesele cele multe ce sau votat și pâna acum, mi se pare în sumă enorme de 150,000 fl. Daca se facu alătate spese, asié credu că suntemu în dreptu a acceptă dela dlu ministru că se facă unu lucru, care se corespunda și scientiei și respectelor naționalei.

Din aceste puncte de vedere eca interpellare mea cătra dlu ministrul de agricultura, industria și comerç (Strigări : dă-o la notariu, se o cetește). Înainte de a o dă la cetire, mi ieu voia se observu, că n-asi fi facută acelă interpellare, dacă dlu ministrul aru fi respunsu la o reprezentare, ce comitatul său districtul aru vedé necesitate de a se face modificări în aceea instructiune, le pote propune ministrului, care va decide asupra loru. Comitatul Zarandului a facută astfelu de propunere, și anume chiaru în cestunea naționalității locuitorilor; dlu ministrul inse a tacutu și tace pâna în dău de astăzi, și n'a respunsu și n'a dispusu nimicu, cu totă ca acelă reprezentare i s-a facută acum de vre-o căteva luni de dile.

Acum me rogu să se cetește interpellare.

Notariul cetește urmatoreea

Cu privire la execuțarea articolului de lege despre numerarea poporului:

1. Ce l-a indemnătu pre duu ministru, de intru diversele relații speciale ale poporului n'a ordinat a se suspea și naționalitatea locuitorilor?

2. Este duu ministru aplecatu a face dispuse-ni, ca la numerarea poporului, între alte relații, să se însemne și naționalitatea locuitorilor din tierra?

Pest'a, 18 Decembrie 1869.
Ios. Hodosiu,
deputat alu cercului Bradu, districtul
„Fed.“ Zarandu.

Dela Conciliu.

N. Fr. Blatt scrie în nr. seu din 12/24 Dec ceva interesant despre unu dignitar bisericesc germanu, care se află de facia în România. Acelu dignitar adeca, aruncându-se la picioarele Papei, laru fi conjurat a abdice de temă infalibilitatei. Papă redicându pre petentu afabile ia disu camu urmatorele : mi pare reu că nu sunto de parerea ta; trăbă se-si faca cursul seu; totulu ce potu promite, e ca me voi abține, de a influența votul cuiva. Intre altele inse reculegeti memoria, amice, că locmai aceea-si temore ai avută și în privința dogmei „immaculata“, și totusi n'a descep-tato acelă dogma contradicere, ci bucurie, în totă lumea catolică.

Din Parisu se referă: Provence s'a pronun-ciatu pentru Dupanloup.

Times dă desnăsiri detaliate despre siedintă conciliului din 10 c. n.; Archeepiscopul croat din Timișoara s'a aruncat de conducatorul alu opusenei; de sigur se află aci o smintă, de vreme ce în Timișoara nu e Archeepiscop (Archi-episcopul croat resiedea în Dincovă).

Opusenea sub conducerea episcopului din Orleans durează încă.

Siedintă prima a fostu o scenă de mare confusie. Archeepiscopul Timișorei protestă în limbă latină contră modul de a mărgini independenția Episcopilor la desbateri.

Oratorele se avisă la regulamentu. După aceea vorbește Primas din Ungaria în inteleșul antevorbitoru, care asemenea se avisă la reglementu. Urmăza Dupanloup, care, după căteva observații aspre în limbă francesă, indată parasesc sală, urmatu de cea mai mare parte a membrilor conciliului.

Opusenea numera déjà 130 de membri.

Springinul celu mai bunu a lui Antonelli e Archeepiscopul englez Dr. Manning; cu densula de o parere suntu toli Episcopii en-glesi.

Episcopii din Irlanda suntu mare parte oposi-tionisti.

Satulungu, 13 Dec. 1869.

Domnule redactor! În nr. 86 a diariului „Tel. Rom.“ amu cetețu unu articol intitulat : „O observație în pedagogia“ scrisu de d. Nicolau Prosteano, în carele-mi face unele observări la o rea asertiuni din disertația mea, tinență cu oca-siunea conferintelor noastre învestițioare în de-cursul an. curintă la Satulungu.

Amu cetețu acelu articolu cu placere, căci că învestitorin, amu avută și trebuie să amu interesu de ori-ce observare pedagogică, iera mai vertosu căci mi-amu adusu aminte proverbul cunoscutu, „ca prin focu se lamuresc aurulu“ va se d'ca, noi învestitorii nomai atunci vomu pută mai bine satisface chiamărei și datorințelor noastre, deacă mâna în mâna, vomu conlucră, că sa ajungem la tientă pre carea trebuie se o abia fia-care învestitoriu că educatoriu înaintea ochilor sei.

Midiuloculu prin care putem ajunge la tientă acelă adeverata este inse impartasirea ideilor și a cunoștințelor pedagogice unu altuia, fia acelă prin organele publice, epistole private sau bro-siure. O atare procedura urmată de către fratii învestitorii că omeni practici, precum și din partea altorui persoane cu cunoștințe teoretice pedagogice, nu me indoiesc că aru lamuri odată aurulu, adeacă principiile cele adeverate, prin care s'ară pută pune o baza solidaria educației tineretului nostru, de care avem mai multă trebuință, deacă de ori și ce în lume.

Numai prin o educație buna și coresponden-torie temporului prezintă mai putem speră la una

viitoriu mai suridicitoriu a poporului nostru, numai o eductione bona morală, basata pre principiile cele adeverate creștinesci va fi în stare a retenere pre poporului nostru de a nu eadă în demoralisare, adeca de a nu-si făia singurul cracă de sub picioare, si a se aruncă în propastile pregătite de către cele-lalte popore conlocuitore. Vine acum întrebarea, care suntu mijlocele si care metodă cea mai corespondientorie, ce aru trebui sa observe numai invetiatorii, dară chiaru si parintii, pentru de a înradacina mai bine principiile religiose-morale în animile copiilor?

Domnul Prosteau, hasându-se pre pedagogia rationala, a avut bunatatea a arete, cumca assertiunea mea de a incepe cu rugaciunea inca in etatea cea mai frageta a copilului, pregatesc primulu pasul mechanismulu religiosu in care a cadiutu creștinismul mai in genere. Domnia Sea este de parere dura, ca mai mare folosu si cu mai bunu rezultatu aru pote propune invetiatoriulu rugaciunile elevilor atunci, cându ei din cas'a parintilor n'ar scă nimică despre acestea, si eu dicu ca de multe ori se pote acăsta, insa trebuie sa ne mai aducem aminte, ca si in diu'a de astazi mai avem inca invetiatori de aceia, cari se tienu de metodă cea vechia si asiă nu sciu cine ne va puté garantă, ca acei frati invetiatori voru pune o baza mai buna in acestu obiectu ponderosu, decât mamele loru de a casa, ba pote chiaru din contra, cu totă acestea copiii voru si ajunsu atunci la etatea ceruta. Nu etatea a fostu dura caușa mechanismului religiosu său odiosu, ci modulu de propunere, caci unde s'a predat in scările noastre popularie vre-o rugaciune dupa vre-o metoda sistematică? Unde a tractatul invetiatoriulu altu-feliu cu elevii sei decât că si mamele loru a casa?

Acăsta este dura caușa mechanismului, de aici neinteresul si dormitarea oménilor nostri in biserică, si de aci neintelegerea cunoscintelor celor frumos din rugaciunile cele petrindietorie ale bisericiei noastre; caci ei nu au audiu nici odata o explicatione in scola, din caușa ca noi insusiti invetiatori nu le-a invetiatu explicative, ci totu mechanice.

Mechanismulu era asiă dura insusi in scola, prin urmare nu trebuie sa ne mirăm de aici pre parintii nostri i audiu recitându la psalmi si alte rugaciuni fără de a pricpe ce dicu. Asiă a fostu temporile, asiă metodă.

Că sa scăpăm dura de acestu reu mare si pagubitoriu adeca sa scările acelu mechanismu reutaciu din scările noastre ne trebuie mai întâi invetiatori bine cualificati si practici, si a dou'a o instructiune corespondentorie cerintelor presinte, invetiatori harnici vomu pule avé numai atunci, cându Inspectorulu supremu de scăla va midiloci, că pre lângă institutul nostru de pedagogia se facă si o scăla de modelu, in carea cei ce se pregătesc pentru chiamarea acăsta mare, sa facă totu-deodata si pracs'a trebuințiosa, si acesta se pote face fără nici o greutate. Oménii nostri s'au ingrijit pana acum totu numai sa crășca numerul intelectual versate in scientiele juridice, filosofice s. a., eu alte cunoscinti, a nisitutu totu la mare, fără de a se ingrijii si pentru progresarea si luminarea poporului mai cu deadinsulu.

Cându amu disu ca ne trebuieșeu invetiatori binequalificati, n'amu voit nici decât sa dicu, ca dora la institutul nostru de pedagogia din Sabiu, nu se predau cunoscintele pedagogice in mesura suficienta, ci reul este numai acel'a, ca totă acestea sciinti se predau numai teoretice fără de a face si pracs'a necesaria, din care caușa nici ca potem avé invetiatori in inteleșul celu adeverat alu cunventoului.

Déca daru lângă acestu institutu s'aru afă si o scăla de modelu, in carea fratii pedagogi sa-si pote căsătigă si o desteritate in propunerea tuturor obiectiunilor, atunci siu incredintati d. Prosteau, ca prelângă totă cunoscintele cele scalciete, cu care aru intră micii elevi in scăla, totusi mechanismulu acel'a reutaciu nu aru potea păinde radaçini in animile loru.

A dou'a caușa prin carea se mai sustine acestu mechanismu reutaciu in scările noastre este planulu de instructiune, carele nu corespunde caracterului scările noastre in legatura cu cerintele timpului presinte. Nu voiu se vorbescu asupra instructiunei celei nouă, caci a vorbitu alti bărbati mai competenti decât mine, daru nici voiu trece fără a aminti, că cei ce a vorbitu in contr'a ei a vorbitu pre aspru, ieru cei ce a aparat'o, a facut'o

pré cu multa resvera, săcă déca mi e iertat a me exprimă cu alte cuvinte: la cei ce o critica se vede pucina reutate. In privintia acăsta aru trebui in se simu drepti, sa abstragemu dela totă persoane, sa nu o botezăm magaro-popescă nici altfel, ci sa vorbim numai asupra instructiunei singure, sa i aretăm déca are defectele ei, si sa ne dămu parere, cum s'ară poate indreptă acelea defecte, pentru ca numai prin o atare procedura, numai prin impartasirea parerilor noastre se va pute ajunge o instructiune adeverata si corespondentorie, carea va potea servi de baza adeverata in scările noastre.

Instructiunea cea nouă esita in tóm'a an. c., in ceea ce atinge materialul de instructiune, nici nu a mai lasatul afară, daru nici n'a mai adaosu la ceea ce s'a propus si pana acum in scările noastre, si déca inca se face pomenire si despre limb'a magiară, acăsta mi se pare, ca nu ne obliga pre nici unii a o propune acolo unde nu cere trebuinta, ci ea se va acomodă dupa impreguirările locale. Reul in acăsta instructiune este cu totul altul, este acel'a, ca lips'a ni impune nisce manuale acum pulen potrivite pentru scările noastre, nisce manuale prin care acelu mechanismu odiosu, despre care amintesc d. Prostenu volens nolens se sustine insusi in intrulu scărileloru, si acesta este, abstragendu dela unele cărti de cetire in prim'a linia, catechismul bogatu. Acăsta s'a recunoscetu de către toti invetiatori din tractul I, alu Brasovului in conferintele generali, si pana cându reul acesta nu se va indreptă, pana atunci si mechanismulu va predomini in scările noastre.

A propune religiunea, va sa dică a nobilisă inimă elevului, ieru nu ai desvoltă memorie, ceea ce se pote face si numai prin unu altu manualu mai potrivit, acum in prezente catechismul micu, caci déca cineva pote ajunge la scopu cu unu lucru mai usior pentru ce sa se ingreueze de sine singuru?

Religiunea este in adeveru fundamentalul tuturor cunoscintelor, prin urmare se si pote aplică la totă obiectele. Invetiatoriulu are cele mai frumosese ocasiuni de a o intreliese nu numai in orele prescrise, ci in totu minutulu. O atare procedura va fi cu multu mai folositore pentru elevi. In o atare scăla va dispărea acelu mechanismu reutaciu, pentru ca in chimpulu acesta si se va atrage placerea si interesulu elevilor către lucrurile din lume si cunoscintia acestor'a; prin cunoscintia loru cunoscerea lui D-dieu si marirea sea, si asiă un'a va sustine pre ceealata, si amendoue voru face din elevi crescini boni si cetatieni adeverati. Atunci vomu vedea si noi pre romanasi nostri ca se interesăza mai bine, daru si mai rationalmente de biserică si de scăla, si atunci fizionomia loru va fi asigurata.

I. D o r c ' a .

M u r e s i u - O s i o r h e i u , 18 Dec.

Dându in dilele treante la unu amicu alu meu de făta „Concordia“ Nr. 71, amu afă in colonele acestu jurnal „statutul fundamental“, despre inițiarea unei asociațiuni de resistiție, in contră cu trebunțile jidovesci in România.“ Acestu „statut fundamental“ a nascutu in mine propusul, a scrie unele circumstante, referitoare la tinerii nostri satia cu jidani.

Dupa sugromarea revolutiei din anul 1848 avé poporul român cea mai buna speranța, la care speranța intru adeveru era indreptatul, ca in scurtu va ajunge dile senine, dile pline de bucurie; caci catenele robiei, sdrobite, i jaceau la picioare, si indiestrau dela natura cu totă facultatile unui poporu plinu de viață, se vedea liber. Inse durere! acum, ca de alte ori, se pomenește inselatul. Cu inimicii nostri seculari s'au mai aliatu unu, la parere né de demnă de considerație in fapta in se celu mai periculosu, caci pre cându cei seculari ne aștau pre facia ca ne voiescă moarte, se apropia cestu din urma cu violența de noi si ne taie in ascunsu, dela radacina puterea vitală.

Acestu inimicu crancenul alu poporului român e manieră jidovescă de exploatațiune prin trăsură diserite.

Totă popoarele europene au persecutat in trecutu pre jidovi, si unele ii mai persecuta si astazi, caci totă, mai multu său mai putinu, mai in graba său mai tardu au simtitu, scăpușu loru celu reu de a paralișa pre ori-cine in castigu, déca nu e de o religiune cu densul, a cărui rezultat finale e impreunat cu ruinarea morală si materială a poporului.

Macsim'a, din „Talmud“, de a-si castiga avere prin midiloci iertate si neiertate, justa si injuste, drepte si sucite, aduce fructe forte nesanatoase; ea pare ca a devenit unu adeverat idolu mai a săcarui traficantu jidovu dela tiéra.

Deci nu e mirare, déca in comune sătesci, unde se manipulă susu atinsulu trăsnicu asiă numitul jidovescu, in scurtu tempu bietulu tieranu vine la sapa de lemn.

Dovăda suntu plângerile cele mari si multe, care din dî in dî immultiindu-se resuna prin tiéra.

Amu date sigure despre reul, a mii de familii romaneschi, prin beatori spirituoșe si marfuri merante fără de pretiu. Tieranulu, care nu are totu-déun'a bani găta la mâna se vede sedusu prin cunoscinti viclene a duce naturale in pretiu indeciu.

Cu privintia la negoziul de feliu din cestiune amintim la acestu locu ca, „Hsldter. Ztg.“ in ur. 119 a. 1869 reproduce cunoscintele canonice spaniolu Monterola, rostite in parlamentul din Madridu, privitorie la dispuseștiile de toleranta religionara, ajeptate asupra jidovilor: „Jidani nu au facut nici cându ceva pentru moralitate si cultura; persecutiunile suferite de jidani au fostu o pedepsa meritata prin grozeveniile si asupririle comise de ei.“

Acesta este reul, care apasa pre poporul român, acăsta este ran'a, care debue legata.

Lucrul e invederatu si de inteligenția cunoscutu, de aceea nu me mai estindu in objectul acesta per longum et latum, ci me mărginescă pre lângă o provocare fratișca către toti cei mai intelepti ai poporului român, către toti cei ce-si iubescu națiunea, patria si suntu adeverati fi ai ei: a indreptă cu puteri eficii si neobosite acestu reu. „Preoti cu crucea 'n frunte“ văd, acum, ca totudeun'a, ve cade, in caușa astă, sarcină cea mai grea, cea mai mare; folositi puterea, influența voastră cea morală pentru salvarea turmei voastre cel susținători!

Dara nu mai poti suntu datori toti barbatii cu pricepera de a conduce pre popor, mai cu séma in comitate, la o activitate mai rationala, inca multe lipse sa si le pote procură elu insusi in cas'a sea nemidilociu si sa nu fie silitu a alergă prin bolțitie, sa le cumpere; său sa se facă reuniuni de consumu cătu de mici; caci numai in tipulu acesta se pote omul feri de reu in tempul cându concurentia libera si face druanu totu mai largu si in tiéra nostra. Asiă nu ne vomu mai plânge apoi asupra nimenii.

Sa se esplice poporului caușa, că se cunoscă reul ab origine, caci numai atunci i e cu putintia a se feri de elu. Sa se instrueze poporul ca midilociu celu mai bunu de a incungură ori ceabusuri in privintia comerciului celei mici dela sate este concurrentia. Pentru ce se nu pote si altii tineau că o bolțitie cu lucruri trebunțioase oménilor dela tiéra incătu sa nu se incubeze oménii de aceia in comune, cari vendu cu procente exagerate?

D i s c u r s u :

tinutu in preser'a de săntul Andrei de directorulu scările capitol. gr-or. din cetatea Fagarasiu, Ioanu Dim'a Petrasicu.

(urmare)

Intorcându-me acum dela aceste reflexiuni generale, permiteti-mi domnilor si domnelor! a vorbi mai detaiat! — Avandu in vedere inveliamente, me marginescă a vorbi pucina despre unele obiecte, cari la națiunile cele culte ale Europei s'au introdus de multu in planulu de invetimentu, si dupa studiul religiunii ocupă rendul intâi in organismul internu al scărileloru populare.

Aceste obiecte suntu:

1. Istoria naturală, care este una studiu foarte important. Si chiaru pentru influența ce o exercăza acel'a asupra vietiei, merita o deschilință atenționare; caci are sa introduca pre elevi din lumea abstractă in lumea concreta, unde învețându ei a cunoscă diferitele fapte ale lui Dumnezeu din lumea vegetala, are sa admire in lumea simplitatea si puritatea susținătorilor lor: stotuputernici, preintelepcioane, si marea iubire, ce a avut Dumnezeu cându facă fapturile, ce ne incungură — aducându-le in fintia, ca sa ne folosim cu ele, cu unele intr-unu felu, cu altele intr'altu felu. Prin cunoscintiile naturali facem pre elevi se cunoscă si se cuprinda fintă divina in lumea marirea sea!

Priști cunoscintele naturali facem pre elevi so-

scia, ca dela cine aterna omulu ? Cine l'à facut si dela cine are se céra elu ajutorin in lipsele lui ? Sciintele naturali are sa-i dé omului directiva in vietia, cându va deveni majorénu, are sa-i inmeltiesca a vere a ! Istor'a naturale are se arate omului plantele, si cele cari cuprindu puterea vindecării, si cele ce-i suntu pericolose din caus'a venitului, ce se gasesce in ele. — Si este domniloru si domneloru ! unu mare bine pentru omenime, cându tieranulu dela sate cunoscendu o buruénă, ce are puterea vindecării, se ajuta in lipsele sele, in nevoie sele, mai naturalu, mai siguru si mai iute. Elu n'are lipsa (? Red.) de исcusintele doftorilor, cari de multe ori in locu se tamaduiésca pre patientu prin sutele de recepte, ce elu prescrie, 'lu apropia mai tare de abisolu peirei. Doftorulu de casa lu face pentru asta data tieranulu dela sate, care cunoște istor'a naturala.

Ce vomu dice de sciintele naturali ? cându nu ne indoimur macaru unu singura momentu, că acelu obiectu are de a face din elevu, venindu la majorenitate, unu bravu agricultor.

Ei bine, din cele dise se vede apriatu, ce mare importantia are istor'a naturala in vieti'a omenescă, si căta ponderositate are sa se puna pre acestu studiu.

Dara sa trecemu la altu obiectu, nu mai putinu importantu decâtul celu precedentu si cu care vine in legatura strinsa. Acestu obiectu este :

2. Fisica'. Acestu obiectu totu asiá de importantu, totu asiá de insemnat, totu asiá de folositoriu omenimei, vine in strinsa legatura cu sciintiele naturali ; căci, déca acestea face pre elevu a cunoșca clas'a animaleloru, botanic'a si mineralogia', că obiecte de sine statotarie, déca istor'a naturala face pre elevi capabili de a le cunoșce numele, a le distinge una de alta, a le cunoșce calitatile — adeca : gustulu, miroslu, coloreea, form'a, greutatea etc. fisica' vine a le deslusi causele fenomenelor, parte prin observari, parte prin experimentari, esplicându-le anumitele legi, ce facu ordinea fenomenelor. Dara domniloru si domneloru ! căci fenomenele lumii, in cari amu nascutu, si traibu, se intempla in totu-déun'a dupa aceleasi legi, dupa acel'a-si cursu alu naturei ! si puterea noastră activa aterna dela cunoșcerea calitatiei obiectelor ; său cu alte cuvinte dela cunoșcerea calitatiei obiectelor, cu cari, intre cari si pentru cari traibu si lucrâmu ! Si cine n'ară vré sa scie cauza fenomenelor fisice, cându totu omulu este — mai multu, mai pucinu — unu scrutatoriu alu naturei ? Care din muritori n'ară vré sa scie, pentru ce tóte in caldura se marescu, cresc, si in frig se scadu ? Cu unu cuventu progresulu si desvoltarea agriculturei, comerciului si industriei in cea mai mare parte aterna dela inventiarea cu succesu a fisicei si istoriei naturele. Aceste două obiecte de inventiamentu, pentru fundul realu, ce ele continuu sustu de o pre mare importantia. Si chiaru pentru influenti'a, ce esercéza ele asupr'a vietiei omenesci, populii culti ai Europei le-au facutu obligatorie pâna si pentru cea mai micutia scola satesca. — Altu obiectu de inventiamentu totu asiá de insemnat este :

3. Geografia'. Acestu obiectu incepe a-lu inventiá omulu deodata cu laptele, ce elu suge dela mam'a sea fără a sci, ce invétia, căci copilul vrendu nevrendu trebuie se inventie a cunoșce cas'a parintiloru lui, circuitul curtiei si grădin'a loru.

Dupa aceea cas'a curtea si gradin'a vecinului, apoi satulu intregu, câmpulu si padurea satului ! etc. Copilul acum are idei singurite. Asociatiunea ideilor dupa tota regul'a nu o posede. Aici i vine scol'a intr'ajutoriu punendu pre de o parte in regula lucrurile, ce elu cunoșce dejă, pre de alta parte inse lu introduce totu mai departe la cunoșcerea studiului geografic, arătându-i orizontele patriei sele. Se consultâmu istor'a, si vomu vedé, ca nu se gasesce o singura națiune macaru, la care a strabatutu cătu de pucinu radiele culturii si civilizației, se fia neglesu studiul geografic. — Unu interes de cea mai mare importantia este a introduce pre elevu in iubirea patriei si națiunei. Interesulu acest'a s'a radicatu in culme, cându geografa' se propune in legatura cu istor'a, care din punctul de vedere alu importantiei rivalisează cu ori-ce obiectu de inventiamentu.

4. Istor'a universală, este unul dintre cei mai puterici factori la regenerarea omenimei. Si ce este istor'a, me va intrebă cine-va ? Istor'a este chia'a, cu care deschidemu porile tu-

turoru seculiloru. Ea ne suie din actualitate pâna pre tempurile, cându pote era numai o familia pre-pamentu ! Istor'a este magistr'a vietiei. Ea ne deosebesce de patrupedale punendu-ne in legatura strinsa cu tempurile trecute. Ea ne indica diferitele epoce de marire si cadere ale vietiei omenesci. Ea ne conduce pasu de pasu si ne baga in launtrulu mariloru evenimente, ce facu ordinea epocelor in vieti'a poporului !! Istor'a este perspectiva, prin care vedem directiunea, ce si-a luat omenimea in cursul vîcurilor, că vediendu eroile, se nu mai ratacăsca, in votu. Cu unu cuventu istor'a ne invétia a cunoșce mân'a cea conducătoare a provindintei planându asupr'a omenimei. — Dara privindu chestiunea din punctul de vedere alu importantiei, n'amu nimio'a de disu contr'a unui lucru dovedit in lumea întrâga de aginte, de factoru putericu la regenerarea marii societăti omenesci, decâtua sa sustienu cu madam'a de Staél urmatörile : „Studiându istor'a, mi se pare, ca cine-va castiga incredintarea, ca tóte intemplările principali tragu cătra aceeasi tienta : c i v i l i s a t i u n e a u n i v e r s u l u i .“

Déca vomu face, domniloru si domneloru ! o singura aruncatura de ochiu in drépt'a in slâng'a si mai departe, vomu vedé pre populi punendu mare pretiu pre istor'a loru naționalu, cultivându-o si tratându-o nu numai asiá per tangentem, nu numai asiá cronologice, ci din punctu de vedere naționalu, politicu, socialu, si economicu. Se vede, ca acele națiuni culte au priceputu demultu avantajilu si influența bine-facătoare, ce le esercéza istor'a esupr'a omenimei in genere si asupr'a fiacărei națiuni in parte. De aceea au introdus'o si in scolele populare că studiu obligatoriu.

Dara se trecemu la altu obiectu totu asiá de importantu. Acestu obiectu este :

5. Gimnastica'. Stâmu incremeniti, cându intrâmu in vre-unu muzeu si vedem armaturile celor vechi ! Si ore acestea nu dovedescu, cătu de tari erau omenii vechimei ? De-si se vorbesce prin legende, prin povesti cu ore care sișala despre uriasi : totusi omenii cam de regula nu erau mai inalti decât omenii din timpul actualu. Dera adeverul este, ca ei aveau o musculatura asiá de puternica : incătu puteu manui arme cătu de greci cu cea mai mare usiurintă.

Necontentile deprinderi de totu felul, din etatea cea mai fragata pâna la betranetie dedeu corporul o perpetua premeneala, multe tineretie si putere, căstigându-i un'a din cele mai frumosete staturi ! Déca ne vomu sui cu mintea pâna in tempuri departe de noi, cându luptele erau peptu la peptu, vomu vidé, ca invingerile le raportă acel'a, care era mai tare in trupu. Si asiá energi'a d'a studiu gimnastic'a la cei vechi era eminenta ; căci rezultatul acestui studiu era cea mai mare conditie de vieti'a naționala, politica si sociala ! De ne vomu cobori inse dela aceste tempuri eroice, vomu observá, ca gimnastic'a a disparutu mai cu totul din educatiune.

Cu afarea pravului de pusca, ce a datu o lovita de mōrte gimnasticei, armele cu sistemul întregu de aperare au luat alta directiune. Ceea ce valoră insint de ast'a sabie si sulita', aceea ba inca multa valoare pretindea acum arm'a cea nouă de focu amplata cu pravu si glontiu. A trage cu saget'a inainte de afarea pulberei de pusca, era unu lucru secundariu.

Dera dupa acesta inventiune minunata, saget'a fu inlocuita prin tunuri si puseci, si inca cu rangu de anteia valoare ; căci plumbulu celui mai slabu arunca la pamantu pre celu tare si inca din distantia respectabila. — Astoseliu, domneloru si domniloru ! puterea trupescă, muscularu, cu acesta schimbare a sistemului de aparare s'a perdu cu totul. Inca un'a calamitate asupr'a acestui studiu ! Mai totu pre aceste tempuri si sciintiele si frumosese arti, cari dupa caderea imperiului român dela Vestu 'si afflasera unu asilu pacnicu intre murii monastirilor, unde statuera ascunse lungu tempu, prin insintarea de asiá numite universităti, spriginite si de inventiunile neamtilui Gutenberg pre incetul iesira iera la lumin'a dilei ! Si acum tinerulu nobilu ; dela care cu pucinu mai inainte se credé, ca este multu déca se ceré dela elu sa scia celi si scrie, era avisatul ba fortatul chiaru a sta pre bancele scolii tempu mai idelungat ! Dupa ce artele si sciintiele se complicara si ramurira, omenii

se intielege aristocratii, căci plebea era : homines glebae adscripti, credéu, ba sustienu publice, ca este ceva nepotrivitu, de totu prostu a se dedă elevii la deprinderi gimnastice. Déră ceea ce era si mai bizaru, ei sustiené ca spiritulu aru remané in de-retru, déca corpulu aru capetă potere si sanatate duraveră. Ei dicéu, ca „intr'uno tropu delicatu si pucinu trebuie se locuiésca unu spiru mare ! Spiritulu sa se educa pre contul trupului. Ce maxima oribila !

— Tempu indelungat a statu dara gimnastic'a para-sita, abandonata ! — La urm'a urmeloru, dupa ce a vediutu omenimea, ca reulu este la culme, pasii la mediulocu prin barbatii intielepti si combatu acesto precepte false ale educatiunei. Acesti bărbuti spoi nu crutiara, nici unu sacrificiu pentru d'a nimici acea sistema regretabila a educatiunei !

Astfelui natur'a si a capetatu iera drepturile ei nedisputavere ! Mai anteiu se insintiara institute private, unde prelunga ocupatiune spirituale elevii capatau si esercitia trupescă ! Mai târdi apoi chiaru statele pasira la mediulocu luandu in aperare acestu institutu importantu — mai cu séma dela memorabil'a revolutiune francesa incóce. Ele se convinsera pre deplinu, ca numai gimnastic'a poate face pre soldati apti d'a infruntá cu eroismu marile strapatie si tóte calamitatile ce resbelele aducu cu sine ! — (Va urmá.)

Varietati.

* * * Din o epistola privata dela o persoana demna de tota credint'a ni se impartasesce, ca dlui Redactoru alu „Trompetei Carpatiloru“, Cesar Boaliu, „este gal'a a dă „Trompet'a Carpatiloru“ cu pretiul jumetate, adeca in locu de patru galbeni numai cu doi galbeni austriaci pre anu, prenumerantiloru din clerulu si românil din archidiices'a nostra.“ Avendu totu odata si permissiunea din partea respectivului domn, carele ne scrie, a publicat acesta nobila si generosa fapta a lui Cesaru Boaliu, nu intârdiamu a o aduce la cunoști'a publicului nostru, carele credem ca o va sci apretigii.

Reclamatiuni pentru dijurnale nesosite. O ordinatiune ministeriale dela 15 Decembrie a. o. dispune, ca dela 1 Ianuariu 1870 reclamatiunile nu se mai facu prin posta de a dreptulu la expeditiunile foiloru, dupa cum se intemplă pâna acum. Reclamatiunile dela acelu terminu incolo se voru face prin post'a carea preda abonatului foiala post'a carea primește dela expeditiune foiala. Pentru reclamatiune nu se plătesce nimic'a. La foal de acele, ce apar in fia carei si de mai multe ori pre septembra, reclamatiunea are sa se faca pâna in terminu de trei dile dupa diu'a in carea aru si trebuitu sa sosescă foiala ; déca inse o foiala ese numai odata pre septembra seu si mai raru atunci terminulu de trei dile are a se socoti din diu'a in carea a sositu numerulu celu mai de aproape dupa celu ce lipsesc. Pentru prenumerantii cari nu siedu in loculu cu post'a terminulu de reclamatiune e de cinci dile.

Mai târdi de susu disele termine reclamantulu trebuie sa plătesca la post'a respectiva debitulu postal si pretiul numerului reclamatu. La tóte posibile se afla banqueta tiparite, in cari se scrie reclamatiunea, pre lângă acest'a este unu cuponu prin carele se testeză, ca s'a facutu reclamatiune si ca s'a facutu in terminulu legalu.

Concursu.

Pentru statiunea inventatorésca din comună Crivina' protopopiatulu Lugosului, cu care suntu impreunate urmatörile, si adeca :

Salariul anualu bani gal'a 300 fl. val. austr. 8 orgii de lemne din care sa incaldisca si scol'a, quartiru liberu si 3 jugere de livada si gradina de 1/2 jugeru, se deschide concursu pâna in 30 de dile din diu'a datului de josu, doritorii de a ocupa statiunea de susu se adreseze recursele loru la sînodulu parochialu alu comunei Crivina' si se alatură alestatele de preparandia si alte scoli absolute — incătu recurentiloru le va si eu potintia sa — se ivescă in comună. Post'a ultima Zdiór'a (Zidovaru).

Crivina', 16 Novembre 1869.

Comitetulu parochialu.

(34-2)